

70 ปี ของสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย : จากอดีตถึงปัจจุบัน

พิเชฐ อุดมรัตน์*

*คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2496 โดย ศ.นพ.ฝน แสงสิงแก้ว ได้เป็นผู้จดทะเบียนก่อตั้ง เมื่อ นับถึงปี พ.ศ. 2566 สมาคมจิตแพทย์ฯ จึงมีอายุครบ 70 ปี ตลอดระยะเวลา 70 ปีที่ผ่านมา สมาคมได้มีพัฒนาการมาโดยตลอด บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมเหตุการณ์หรือกิจกรรมของสมาคมในอดีตจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งรวบรวมข้อมูลต่างๆ ของ สมาชิกสมาคมที่ได้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกสมาคม บรรณารักษารวารสารสมาคม และสมาชิกสมาคมที่ได้เป็นจิตแพทย์ดีเด่น และ ที่ได้เป็นคณะผู้บริหารในองค์กรทางจิตเวชศาสตร์หรือสุขภาพจิตในระดับนานาชาติ เป็นที่น่าภาคภูมิใจว่าตลอดระยะเวลา 70 ปี ที่ผ่านมา สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทยและสมาชิกของสมาคม ได้รับการยอมรับจากองค์กรทางจิตเวชศาสตร์ในระดับ นานาชาติหลายองค์กร เช่น สมาพันธ์สุขภาพจิตโลก สมาคมจิตแพทย์โลก เป็นต้น

คำสำคัญ สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย นายกสมาคม บรรณารักษารวารสารสมาคม จิตแพทย์ไทยดีเด่น 70 ปี

Corresponding author: พิเชฐ อุดมรัตน์

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

E-mail: pudomratn74@gmail.com

วันรับ : 8 มกราคม 2567 วันแก้ไข : 3 กุมภาพันธ์ 2567 วันตอบรับ : 5 กุมภาพันธ์ 2567

The Psychiatric Association of Thailand During the Past 70 Years: From Past to Present

Pichet Udomratn*

*Faculty of Medicine, Prince of Songkla University

ABSTRACT

The Psychiatric Association of Thailand (PAT) was founded in 1953 by Prof. Phon Sangsingkeo. So, in 2023 the PAT has celebrated its 70th anniversary. This special article aims to review both academic and social activities of PAT during the past 70 years. Lists of presidents, editors and outstanding Thai psychiatrists are presented. Moreover, Thai psychiatrists who were presidents or members of the executive committee of international psychiatric organizations are also summarized. From the beginning until now, PAT and members have been recognized widely by various organizations such as World Federation for Mental Health (WFMH), World Psychiatric Association (WPA) which we should very proud of.

Keywords: The Psychiatric Association of Thailand, president, editor, outstanding Thai psychiatrist, 70 years

Corresponding author: Pichet Udomratn

E-mail: pudomratn74@gmail.com

Received 8 January 2024 Revised 3 February 2024 Accepted 5 February 2024

บทนำ

สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2496 เมื่อนับถึงปี พ.ศ. 2566 ก็ครบ 70 ปีพอดี นับว่าเป็นสมาคมจิตแพทย์ที่มีอายุยืนยาวมากที่สุดแห่งหนึ่งเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในวาระที่ครบ 70 ปีนี้ ผู้นิพนธ์ในฐานะสมาชิกของสมาคมและเคยเป็นนายกสมาคมมาก่อน จึงเห็นว่าควรรวบรวมเหตุการณ์และข้อมูลต่างๆ ของสมาคมในอดีตที่ผ่านมา ที่ได้พัฒนาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน บทความพิเศษนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. รวบรวมเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นของสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทยในรอบ 70 ปี ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของสมาคมจิตแพทย์ฯ การจัดทำวารสารสมาคมจิตแพทย์ฯ และตำราหรือหนังสือและการจัดประชุมวิชาการนานาชาติ
2. รวบรวมข้อมูลต่างๆ ของสมาชิกสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ รายชื่อสมาชิกที่ได้รับเลือกเป็นนายกสมาคมจิตแพทย์ฯ และบรรณาธิการวารสาร รายชื่อสมาชิกที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นจิตแพทย์ดีเด่น รายชื่อสมาชิกที่ได้ดำรงตำแหน่งเป็นคณะผู้บริหารในองค์กรทางจิตเวชศาสตร์หรือสุขภาพจิตในระดับนานาชาติ
3. เสนอความคิดเห็นถึงบทบาทและหน้าที่ของสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ซึ่งได้พัฒนาจากอดีตถึงปัจจุบัน

ประวัติความเป็นมาของสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย จาก พ.ศ. 2496 - 2566

แนวคิดในการก่อตั้งสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทยนี้เกิดขึ้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2494 โดยคณะผู้ริเริ่มก่อตั้งสมาคมจิตแพทย์ฯ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน ได้แก่ ศ.นพ.หลวงวิเชียรแพทยาคม, ศ.นพ.ฝน แสงสิงแก้ว, ศ.นพ.อรุณภาคสุวรรณ และ ศ.นพ.ประสพ รัตนกร ต่างเห็นพ้องต้องกันว่างานทั้งหลายนั้นหากต้องการความร่วมมือจากประชาชน ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วย แนวคิดเช่นนี้เป็นรากฐานของการจัดตั้งสมาคมทางวิชาการเพื่อการศึกษาด้านจิตเวชศาสตร์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และให้ความรู้แก่ประชาชนมากขึ้น ซึ่งก็คือ สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทยในเวลาต่อมานั่นเอง โดยในปี พ.ศ. 2496 ศ.นพ.ฝน แสงสิงแก้ว ได้เป็นผู้จดทะเบียนก่อตั้งสมาคม

จิตแพทย์ฯ ขึ้น โดยมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ 94 ถนนสมเด็จพระเจ้าอยุธยา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร 10600 ในบริเวณโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา ซึ่งปัจจุบันคือ สถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จพระเจ้าพระยา และ ศ.นพ.ฝน แสงสิงแก้ว ได้เป็นนายกสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทยคนแรก ในช่วงปี พ.ศ. 2499 - 2501 หลังจากนั้นก็มีจิตแพทย์ท่านอื่นๆ ที่ได้เข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นนายกสมาคมจิตแพทย์ฯ ดังแสดงในตารางที่ 1

วัตถุประสงค์ในครั้งแรกของการก่อตั้งสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย¹

มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ ดังนี้

1. บำรุงและส่งเสริมการแพทย์สาขาจิตเวชศาสตร์ในประเทศไทย ตลอดจนการศึกษารักษาป้องกันและรักษาโรคทางจิตเวชให้ก้าวหน้าไปตามหลักวิทยาศาสตร์
2. เผยแพร่และโฆษณาความรู้ในวิชาการจิตเวชศาสตร์ สุขภาพจิต และจิตวิทยาแก่ประชาชน ทั้งนี้ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง
3. ร่วมมือกับแพทย์สมาคมแห่งประเทศไทย และสมาคมทางการแพทย์สาขาอื่นๆ รวมทั้งสมาคมอื่นที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย
4. ร่วมมือและแลกเปลี่ยนความรู้กับสมาคม องค์กร และสถาบันการแพทย์สาขาจิตเวชศาสตร์และสุขภาพจิตในต่างประเทศ

โดยสมาคมจิตแพทย์ฯ ได้จัดให้มีกิจกรรมเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ข้างต้น ดังนี้

1. บำรุงและส่งเสริมวิชาการจิตเวชศาสตร์

- 1.1 ตีพิมพ์วารสารวิชาการชื่อ “วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย” ปีละ 4 ฉบับ เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2499 อย่างต่อเนื่อง โดยวารสารฉบับแรก คือ ฉบับเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2499 เพื่อรายงานผลงานวิจัย รายงานผู้ป่วย ฯลฯ เผยแพร่วิชาการแก่สมาชิกและผู้สนใจ ได้แสดงรายชื่อบรรณาธิการวารสารสมาคมจิตแพทย์ฯ ไว้ในตารางที่ 2
- 1.2 จัดประชุมวิชาการเป็นประจำทุกปี โดยเริ่มครั้งแรกในปี พ.ศ. 2516 การประชุมนี้เปิดโอกาสให้แก่สมาชิก แพทย์สาขาต่างๆ ที่สนใจ พยาบาล และนักวิชาชีพผู้เกี่ยวข้อง เข้ามาร่วมประชุมและหรือเสนอผลงานทางวิชาการด้วย อย่างไรก็ตามภายหลัง

ตารางที่ 1 รายชื่อนายกสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่คนแรกจนถึงคนปัจจุบัน (พ.ศ. 2566)

ปีที่ดำรงตำแหน่ง (พ.ศ.)	ชื่อ-สกุล และคำนำหน้าตำแหน่ง
2499 - 2501	ศ.นพ.ฝน แสงสิงแก้ว
2503 - 2505	นพ.ขจร อ้นตระการ
2506 - 2507	พญ.จันทนา สุขวัจน์
2508 - 2509	นพ.รชชง ทศนาญชลี
2510 - 2511	นพ.รชชง ทศนาญชลี
2511 - 2512	นพ.สกนธ์ ว. โสภโณ
2513 - 2514	ศ.นพ.ฝน แสงสิงแก้ว
2515 - 2516	นพ.สุรินทร์ ปิ่นรัตน์
2517 - 2518	ศ.นพ.จิระ สัตะสุวรรณ
2519 - 2520	พ.อ.อรุณ เขาวนาศัย
2521 - 2522	พ.อ.อรุณ เขาวนาศัย
2523 - 2524	พ.อ.อรุณ เขาวนาศัย
2525 - 2526	นพ.อุดม ลักษณะวิจารณ์
2527 - 2528	นพ.สมโภชน์ สุขวัฒนา
2529 - 2530	นพ.สมโภชน์ สุขวัฒนา
2531 - 2532	นพ.ชูทิพย์ ปานปรีชา
2533 - 2534	นพ.สมพร บุขราทิจ
2535 - 2536	นพ.สมพร บุขราทิจ
2537 - 2538	นพ.พหล วงศาโรจน์
2539 - 2540	นพ.ม.ล. สมชาย จักรพันธ์
2541 - 2542	นพ.เกษม ตันติผลาชีวะ
2543 - 2544	นพ.เกษม ตันติผลาชีวะ
2545 - 2546	พ.อ.วีระ เชื้องศิริกุล
2547 - 2548	พ.อ.วีระ เชื้องศิริกุล
2549 - 2550	ศ.นพ.พิเชฐ อุดมรัตน์
2551 - 2552	ศ.นพ.พิเชฐ อุดมรัตน์
2553 - 2554	นพ.ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์
2555 - 2556	นพ.ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์
2557 - 2558	พ.อ.หญิง นวพร หิรัญวิวัฒน์กุล
2559 - 2560	พ.อ.หญิง นวพร หิรัญวิวัฒน์กุล
*2561 - 2564	รศ.นพ.ชวรินทร์ ชาญศิลป์
2565 - 2568	ศ.นพ.ชวรินทร์ ชาญศิลป์

ที่มา : บรรณารักษ์ ห้องสมุดสถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จพระยา โดยสืบค้นจากวารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย (หมายเหตุ พ.ศ. 2502 ไม่พบหลักฐานของผู้ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมจิตแพทย์ฯ) *ได้มีการแก้ไขกฎระเบียบในการดำรงตำแหน่งของนายกสมาคมจิตแพทย์ฯ และคณะกรรมการอำนวยการสมาคมจิตแพทย์ฯ เมื่อปี พ.ศ. 2560 จากเดิมวาระละ 2 ปี เป็นวาระละ 4 ปี โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 เป็นต้นไป

จากที่มีราชวิทยาลัยจิตแพทย์แห่งประเทศไทยแล้ว ภาระงานหลักในการจัดประชุมวิชาการประจำปี ที่ปัจจุบันเรียกว่า “การประชุมวิชาการประจำปีจิตเวชศาสตร์ไทย” หรือชื่อภาษาอังกฤษว่า Thai Annual Congress of Psychiatry โดยมีชื่อย่อว่า TACP นั้น ราชวิทยาลัยจิตแพทย์ฯ ได้เป็นผู้รับผิดชอบหลัก สำหรับการประชุมครั้งล่าสุด คือ ครั้งที่ 51 ประจำปี 2566 จัดขึ้นที่โรงแรมอัศวินแกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ (เดิมการจัดประชุมวิชาการประจำปี เป็นบทบาทของสมาคมจิตแพทย์ฯ ก่อนหน้าที่จะมี ราชวิทยาลัยจิตแพทย์ฯ เดิมจึงเรียกว่า “การประชุมวิชาการประจำปีของสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย” ต่อมาเมื่อราชวิทยาลัยจิตแพทย์ฯ มาเป็นผู้รับผิดชอบหลัก จึงใช้ชื่อการประชุมในช่วงปีแรกๆ ว่า “การประชุมวิชาการประจำปีของราชวิทยาลัยจิตแพทย์แห่งประเทศไทย สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย และกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข”) แต่ในปัจจุบันสมาคมจิตแพทย์ฯ จะรับผิดชอบเฉพาะงานเลี้ยงสังสรรค์และการแนะนำแพทย์ประจำบ้านชั้นปีที่ 1 ของสถาบันต่างๆ ในเย็นวันแรกของการประชุมวิชาการประจำปี

- 1.3 ผลิตตำราจิตเวชศาสตร์โดยมีผู้เขียนจากสถาบันจิตเวชต่างๆ ทั่วประเทศ และได้จัดพิมพ์ตำราจิตเวชศาสตร์ของสมาคมจิตแพทย์ฯ เป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2520 เพื่อใช้ในการศึกษาของแพทย์ทั่วไป และวงกรวิชาชีพสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้นสมาคมจิตแพทย์ฯ ได้จัดพิมพ์ตำราและหนังสือออกมามากมายเล่ม ดังแสดงในตารางที่ 3
- 1.4 ให้ทุนวิจัยศาสตราจารย์หลวงวิเชียรแพทยาคมแก่สมาชิกของสมาคมจิตแพทย์ฯ เป็นประจำทุกปี ทุนนี้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2521 เพื่อการศึกษาวิจัยด้านจิตเวชศาสตร์และสุขภาพจิต ต่อมาเมื่อเงินทุนร่อยหรอลง สมาคมจิตแพทย์ฯ จึงเปลี่ยนมาเป็นให้ทุนปีเว้นปี สลับกับการมอบรางวัลจิตแพทย์ดีเด่น และสมาคมจิตแพทย์ฯ ได้เปลี่ยนจากการมอบทุนวิจัยหลวงวิเชียรแพทยาคม มาเป็นการมอบรางวัลศาสตราจารย์หลวงวิเชียรแพทยาคมแทน โดยคัดเลือกจากจิตแพทย์ที่มี

ผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับและถูกอ้างอิงทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นจำนวนมากหรืองานวิจัยนั้นมีผลกระทบเป็นวงกว้าง โดยเฉพาะตอนนโยบายด้านสุขภาพจิต ซึ่งได้มีการมอบรางวัลนี้เป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2557 และอีกครั้งในปี พ.ศ. 2559 แต่คณะกรรมการอำนวยการสมาคมจิตแพทย์ฯ ชุดต่อมาได้เปลี่ยนกลับไปเป็นการมอบเงินทุนเพื่อการวิจัยที่เรียกว่า ทุนวิจัยศาสตราจารย์หลวงวิเชียรแพทยาคม ตามเดิมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561

เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ได้แสดงรายชื่อสมาชิกสมาคมจิตแพทย์ฯ ที่ได้ทุนวิจัยและรางวัลดังกล่าวไว้ในตารางที่ 4

2. ร่วมมือกับสมาคมและองค์กรในประเทศและต่างประเทศ

- 1.1 ให้ความร่วมมือและให้คำปรึกษาทางวิชาการสาขาจิตเวชศาสตร์และสุขภาพจิตแก่สถาบันและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากการติดต่อโดยตรงที่ได้รับคำขอ

ตารางที่ 2 รายชื่อบรรณาธิการ “วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย” รวมทั้งปี พ.ศ. ในการดำรงตำแหน่งและปีที่ของวารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย

ปีที่ของวารสาร	ปีที่ดำรงตำแหน่ง (พ.ศ.)	ชื่อ-สกุล และตำแหน่ง
ปีที่ 1 - 4	2499 - 2502	พญ.จันทนา สุขวัจน์
ปีที่ 5 - 7	2503 - 2505	นพ.ปัญญา สัตยาบัน
ปีที่ 8 - 12	2506 - 2510	นพ.บุญสวย เชิดเกียรติกุล
ปีที่ 13 - 14	2511 - 2512	นพ.สงัน สุวรรณเลิศ
ปีที่ 15 - 18	2513 - 2516	พญ.สุพัฒนา บุญญานิตย์*
ปีที่ 19 - 20	2517 - 2518	นพ.สงัน สุวรรณเลิศ
ปีที่ 21 - 22	2519 - 2520	นพ.อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม
ปีที่ 23 - 24	2521 - 2522	พญ.สุวิทนา อารีพรรค
ปีที่ 25	2523	พญ.ศรีประภา ชัยสินธพ
ปีที่ 26 - 28	2524 - 2526	พ.ท.หญิง เพลินพิศ วัชรโชติ
ปีที่ 29 - 32	2527 - 2530	นพ.ม.ล.สมชาย จักรพันธ์
ปีที่ 33 - 36	2531 - 2534	พญ.วรลักษณ์ ธีราโมกษ์
ปีที่ 37 - 38	2535 - 2536	รศ.นพ.พิเชฐ อุดมรัตน์
ปีที่ 39 - 40	2537 - 2538	รศ.นพ.ไพรัตน์ พฤษชาติคุณากร**
ปีที่ 41 - 46	2539 - 2544	รศ.นพ.มานิต หล่อตระกูล
ปีที่ 47 - 50	2545 - 2550	ผศ.นพ.สุรัช เกื้อศิริกุล
ปีที่ 51 - 66	2549 - 2564	รศ.พญ.สุวรรณา อรุณพงศ์ไพศาล
ปีที่ 67 - 68	2565 - ปัจจุบัน	รศ.ดร.นพ.ธรรมนาถ เจริญบุญ

ที่มา : บรรณาธิการ ห้องสมุดสถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ โดยสืบค้นจากวารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย

*ปัจจุบันใช้นามสกุลว่า เดชาติวงศ์ ณ อยุธยา

**ปัจจุบันใช้นามสกุลว่า พฤษชาติคุณ

ตารางที่ 3 รายชื่อตำราหรือหนังสือที่จัดพิมพ์โดยสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย

ปีที่จัดพิมพ์ (พ.ศ.)	ชื่อตำราหรือหนังสือ*	ชื่อบรรณาธิการ**
2520	ตำราจิตเวชศาสตร์ ของสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย	สุพัฒนา เดชาดิวงค์ ณ อยุธยา พูนทรัพย์ บุษปถำรัง นงเยาว์ ภูลโฆษะ ชูทิพย์ ปานปรีชา
2536	ตำราจิตเวชศาสตร์ สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย พิมพ์ครั้งที่ 2	เกษม ดันติผลลาชีวะ อัมพร โอตระกุล นงพงา ลิมสุวรรณ อัมพล สุอำพัน
2549	ตำราโรคไบโพลาร์ (Textbook of Bipolar disorder)	ธวัชชัย ลีพิหานาจ สรยุทธ วาสิกนนานนท์
2549	จิตเวชทันสมัย 2550 (Psychiatry Update 2007)	สมพร บุษราทิจ และคณะ
2550	จิตเวชทันสมัย 2551 (Psychiatry Update 2008)	สมพร บุษราทิจ เกรียงไกร แก้วฉวีกรังษี วรภัทร รัตอากาศ
2552	ตำราโรคจิตเภท (Textbook of Schizophrenia)	พิเชฐ อุดมรัตน์ สรยุทธ วาสิกนนานนท์
2552	คำครุ (จัดทำร่วมกับราชวิทยาลัยจิตแพทย์ฯ เนื่องในโอกาสครบ 120 ปีจิตเวชศาสตร์ไทย)	ไม่มีข้อมูลชื่อบรรณาธิการ
2553	จิตเวชก้าวหน้า 2554 (Advanced Psychiatry 2011)	สมพร บุษราทิจ สุพร อภินันทเวช
2554	จิตเวชก้าวหน้า 2555 (Advanced Psychiatry 2012)	สมพร บุษราทิจ กมลเนตร วรณเสวก สิรินัดดา ปัญญาภาส
2555	สาระทันสมัยสำหรับจิตแพทย์ (Points and Pearls for Psychiatrists)	สมพร บุษราทิจ เจียรชัย งามทิพย์วัฒนา ทิมัมพร หอสิริ กมลพร วรณฤทธิ
2558	ตำราโรคซึมเศร้า	สุวรรณา อรุณพงศ์ไพศาล สรยุทธ วาสิกนนานนท์

หมายเหตุ : ไม่มีข้อมูลยืนยันถึงการจัดพิมพ์หนังสือในชุดจิตเวชศาสตร์ทันสมัย หรือจิตเวชศาสตร์ก้าวหน้า ในปี พ.ศ. 2551 - 2552

*หากตำราหรือหนังสือเล่มใด มีชื่อภาษาอังกฤษอยู่บนหน้าปก ก็จะใส่วงเล็บชื่อภาษาอังกฤษไว้ด้วย

**ชื่อของบรรณาธิการ เป็นชื่อบนปกตำราหรือหนังสือ ซึ่งไม่ใช่ยศหรือตำแหน่งทางวิชาการ

ตารางที่ 4 รายชื่อสมาชิกสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทยที่ได้รับทุนวิจัยศาสตราจารย์หลวงวิเชียรแพทยาคม และรางวัลศาสตราจารย์หลวงวิเชียรแพทยาคม ในปี พ.ศ. 2522 - 2565

ปี (พ.ศ.)	ชื่อ-สกุล ของผู้ได้รับทุน (หรือรางวัล)
2522	รศ.นพ.สมพร บุษราทิจ
2523	นพ.ธำรง ทัศนัญชลี
2524	พ.ต.สมบัติ เกษมโอสถ
2525	พญ.รวิวรรณ นิเวศพันธ์ และคณะ
2526	นพ.มล.สมชาย จักรพันธ์ และคณะ
2528	ผศ.นพ.พิเชฐ อุดมรัตน์
2529	พญ.อรพรรณ เมฆสุภา
2531	พญ.สุรางค์ เลิศคชาธาร
2533	นพ.ธานี เศรษฐจันทร์*
2534	นพ.ประเวศ ดันติพิวัฒน์สกุล*
2535	นพ.วสุ จันทศักดิ์ พญ.อุมาพร ตรังคสมบัติ
2542	นพ.รณชัย คงสภณ์ พญ.ชญาพรรณ รัตนติกานนท์ นพ.ตะวันชัย จิระประมุขพิทักษ์*
2547	พญ.ศิริจิต สุทธิจิตต์
2548	พญ.สุพร อภินันท์เวช
2550	นพ.สรยุทธ วาสิกานานนท์
2555	พ.อ.ธวัชชัย สี่พืหานาจ
2557	งดมอบทุนวิจัย แต่ให้เป็นรางวัลศาสตราจารย์หลวงวิเชียรแพทยาคมแทน โดยผู้ที่ได้รับรางวัลในปีนั้น คือ ศ.นพ.พิเชฐ อุดมรัตน์
2559	งดมอบทุนวิจัย แต่ให้เป็นรางวัลศาสตราจารย์หลวงวิเชียรแพทยาคมแทน โดยผู้ที่ได้รับรางวัลในปีนั้น คือ นพ.ธรรณินทร์ กองสุข
2561	ผศ.พญ.ทานตะวัน อวิรุทธ์วรกุล
2563	ไม่มีผู้สมัครขอรับทุน
2565	พญ.วีระวรินทร์ เจริญพร

หมายเหตุ : ไม่มีข้อมูลในปี พ.ศ. 2527, 2530, 2532, 2536 - 2541, 2543 - 2546

*ขอคืนทุนในภายหลัง

- 1.2 ให้ความร่วมมือแก่แพทยสภาในการจัดตั้งกรรมการพิจารณาจัดหลักสูตรฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านสาขากุมารจิตเวชศาสตร์ และปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านสาขาจิตเวชศาสตร์ (เป็นบทบาทของสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ก่อนหน้าที่จะมีราชวิทยาลัยจิตแพทย์แห่งประเทศไทย)
- 1.3 ให้ความร่วมมือแก่สถาบันและองค์กรเอกชนในการจัดฝึกอบรมพัฒนาผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพจิต เช่น เป็นวิทยากรดำเนินการฝึกอบรมให้แก่สภาพพัฒนาองค์กรเด็กและเยาวชน (สอ.ยด.) เมื่อ พ.ศ. 2531 ฯลฯ
- 1.4 สนับสนุนและร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศในการจัดการประชุมวิชาการขึ้นในประเทศไทย เช่น ให้ความร่วมมือสนับสนุนและประสานงานกับสมาคมจิตแพทย์โลก (World Psychiatric Association, WPA) สหพันธ์เพื่อจิตเวชศาสตร์และสุขภาพจิตแห่งอาเซียน² (ASEAN Federation for Psychiatry and Mental Health, AFPMH) ตลอดจนองค์กรนานาชาติอื่นๆ อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด และส่งผู้แทนไปเข้าร่วมการประชุมวิชาการที่องค์กรต่างๆ ดังกล่าวจัดให้มีขึ้นตามโอกาสอันควร รวมทั้งการให้ความร่วมมือกับองค์กรเหล่านี้ในการจัดประชุมวิชาการขึ้นในประเทศไทยที่หมุนเวียนผลัดกันเป็นเจ้าภาพได้แสดงรายชื่อการประชุมวิชาการในระดับนานาชาติที่ทางสมาคมจิตแพทย์ฯ ได้มีส่วนร่วมในการจัดประชุมขึ้นในประเทศไทย ไว้ใน**ตารางที่ 5**
- 1.5 สนับสนุนและให้ความร่วมมือกับ AFPMH ในการจัดทำวารสารจิตเวชศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษชื่อ ASEAN Journal of Psychiatry โดยผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกับประเทศอื่นๆ ทั้งนี้แต่ละประเทศจะมีวาระในการรับผิดชอบจัดทำวารสารประเทศละ 2 ปี ปีละ 2 ฉบับ แต่ปรากฏว่าบางประเทศก็ไม่สามารถทำได้และออกวารสารเพียงแค่ 1 เล่ม ใน 2 ปี เท่านั้น แต่สำหรับประเทศไทยแล้วได้จัดทำวารสารครบถ้วน โดยที่ผ่านมามีจิตแพทย์ไทยที่ได้อุทิศตนรับหน้าที่เป็นบรรณาธิการของวารสารฉบับนี้อยู่ 2 ท่าน คือ ศ.พญ.สุวัฒนา อารีพรอด เป็นบรรณาธิการในปี พ.ศ. 2536 – 2537 และ ศ.นพ.มานิต ศรีสุรภานนท์ เป็นบรรณาธิการในปี พ.ศ. 2550 - 2551 ตามลำดับ²

ตารางที่ 5 รายชื่อการประชุมวิชาการในระดับนานาชาติที่สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทยได้มีส่วนร่วมในการจัดประชุมขึ้นในประเทศไทย

ปี (พ.ศ.)	รายชื่องานประชุม	ที่จัดประชุม
2519	The Third Regional Symposium on Psychotropic Medication	กรุงเทพฯ
2524	The Third ASEAN Forum on Child and Adolescent Psychiatry	กรุงเทพฯ
สิงหาคม 2530	The 1 st AFPMH Congress	โรงแรมเอเชีย ราชเทวี กรุงเทพฯ
ตุลาคม 2539	The 6 th AFPMH Congress (ร่วมกับราชวิทยาลัยจิตแพทย์ฯ โดยราชวิทยาลัยจิตแพทย์ฯ เป็นเจ้าภาพหลัก)	โรงแรมแชนกรีล่า กรุงเทพฯ
6 - 8 ตุลาคม 2547	The 1 st Asia Pacific Regional Conference of IASP (ร่วมกับราชวิทยาลัยจิตแพทย์ฯ และกรมสุขภาพจิต โดยราชวิทยาลัยจิตแพทย์ฯ เป็นเจ้าภาพหลัก)	โรงแรมอิมพีเรียล ควีนส์ปาร์ค กรุงเทพฯ
มีนาคม 2549	The 1 st Regional Asia Pacific Meeting of CINP (ร่วมกับสถาบันวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยมหิดล และกรมสุขภาพจิต)	โรงแรมแอมบาสเดอร์ จอมเทียน พัทยา จังหวัดชลบุรี
26 - 29 สิงหาคม 2551	The 11 th AFPMH Congress (ร่วมกับราชวิทยาลัยจิตแพทย์ฯ และกรมสุขภาพจิต โดยสมาคมจิตแพทย์ฯ เป็นเจ้าภาพหลัก)	รอยัลพารากอนฮอลล์ สยามพารากอน กรุงเทพฯ
20 - 23 สิงหาคม 2556	The 4 th WCAP (เป็นการประชุมของ AFPA) (ร่วมกับกรมสุขภาพจิต และ TSGN โดยสมาคมจิตแพทย์ฯ เป็นเจ้าภาพหลัก)	โรงแรมเซ็นทารา แกรนด์ แอนด์ คอนเวนชั่น ลาดพร้าว กรุงเทพฯ
1 - 3 กันยายน 2560	The 4 th Congress of ACSR (ร่วมกับ TSGN โดย TSGN เป็นเจ้าภาพหลัก)	โรงแรมเอเชีย ราชเทวี กรุงเทพฯ
9 - 11 ตุลาคม 2562	The 10 th Congress of ASCAPAP (ร่วมกับราชวิทยาลัยจิตแพทย์ฯ และ CAPST โดย CAPST เป็นเจ้าภาพหลัก)	โรงแรมดิเอ็มเพรส เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
10 - 13 มีนาคม 2564	The 20 th WCP (เป็นการประชุมของ WPA) (โดยจัดประชุมแบบ online เป็นครั้งแรกของ WCP เดิมจะจัดปี 2563 แต่ต้องเลื่อนมาเนื่องจากสถานการณ์ COVID-19 โดยเป็นการจัดร่วมกับ WPA ราชวิทยาลัยจิตแพทย์ฯ และกรมสุขภาพจิต)	ศูนย์นิทรรศการและการประชุม ไบเทค บางนา กรุงเทพฯ
3 - 6 สิงหาคม 2565	The 22 nd WCP (เป็นการประชุมของ WPA) (โดยจัดประชุมแบบ Hybrid ทั้ง on-site และ online)	ศูนย์นิทรรศการและการประชุม ไบเทค บางนา กรุงเทพฯ

หมายเหตุ :

ACSR	ย่อมาจาก	Asian College of Schizophrenia Research
AFPA	ย่อมาจาก	Asian Federation of Psychiatric Associations
AFPMH	ย่อมาจาก	ASEAN Federation for Psychiatry and Mental Health
ASCAPAP	ย่อมาจาก	Asian Society of Child and Adolescent Psychiatry and Allied Professions
CAPST	ย่อมาจาก	Child and Adolescent Psychiatric Society of Thailand
CINP	ย่อมาจาก	International College of Neuropsychopharmacology
IASP	ย่อมาจาก	International Association for Suicide Prevention
TSGN	ย่อมาจาก	Thai Society for Geriatric Psychiatry and Neuropsychiatry
WCAP	ย่อมาจาก	World Congress of Asian Psychiatry
WCP	ย่อมาจาก	World Congress of Psychiatry
WPA	ย่อมาจาก	World Psychiatric Association

1.6 สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ได้สร้างความสัมพันธ์กับสมาคมจิตแพทย์ของประเทศต่างๆ เช่น ในปี พ.ศ. 2550 เป็นปีที่รัฐบาลไทยและรัฐบาลของประเทศญี่ปุ่นได้จัดงานฉลองครบ 120 ปี ความสัมพันธ์การทูตระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่นขึ้น ทางสมาคมจิตแพทย์ฯ จึงได้ถือโอกาสนี้ติดต่อไปยัง Japanese Society of Psychiatry and Neurology (JSPN) เพื่อเชิญ President และคณะผู้บริหารของ JSPN มาเข้าร่วมการประชุมนานาชาติการวิชาการภาคฤดูร้อน (Sumer Variety Meeting) ที่สมาคมจิตแพทย์ฯ เป็นเจ้าภาพจัดขึ้นในเดือนเมษายน พ.ศ. 2550 เนื่องในโอกาสครบ 100 ปี ชาตกาล ศาสตราจารย์นายแพทย์ ฝน แสงสิงแก้ว ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยทาง JSPN ได้ส่ง President คือ Prof. Kojima และผู้บริหารอีก 2 คน Prof. Kurachi และ Prof. Watanabe มาเป็นวิทยากรใน symposium เรื่อง Mental Health and Psychiatry in Japan³ ผลของการกระชับความสัมพันธ์ดังกล่าว ทำให้ Japan Young Psychiatrists Organization (JYPO) ได้มอบทุนให้กับจิตแพทย์รุ่นเยาว์ของไทย ไปเข้าร่วมหลักสูตร Course for the Academic Development of Psychiatrists (CADP) ซึ่งทาง JYPO จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี

นอกจากนั้นในปี พ.ศ. 2551 สมาคมจิตแพทย์ฯ ได้ติดต่อกับ Prof. Pedro Ruiz นายกสมาคมจิตแพทย์อเมริกันในขณะนั้น เพื่อจัดการประชุมร่วมกันที่เรียกว่า “Thai-American Psychiatry Conference (TAP Con)” เนื่องในโอกาสที่ปี พ.ศ. 2551 เป็นปีที่ครบรอบ 175 ปี ของความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศไทยและสหรัฐอเมริกา โดยการประชุมดังกล่าวจัดขึ้นเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2551 ณ ห้องประชุมอเนกประสงค์ รอยัลพารากอนฮอลล์ สยามพารากอน กรุงเทพฯ ต่อมาสมาคมจิตแพทย์ฯ ได้นำคำบรรยายของวิทยากรทั้งหมดซึ่งเป็นวิทยากรไทย 3 คน และวิทยากรอเมริกันอีก 3 คน มาจัดพิมพ์เป็นวารสารสมาคมจิตแพทย์ฯ ฉบับผนวก (supplementary issue) โดยตีพิมพ์บทความเป็นภาษาอังกฤษ ดังรายละเอียดชื่อเรื่องการบรรยายและผู้บรรยายที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 6

3. เผยแพร่ความรู้สู่ประชาชน

เผยแพร่ความรู้ทางจิตเวชและสุขภาพจิตแก่ประชาชน โดยผ่านทาง สื่อมวลชน หนังสือพิมพ์วิทยุ และโทรทัศน์เป็นระยะๆ เช่น เผยแพร่ผ่านรายการปัญหาชีวิตและสุขภาพ ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 ในช่วงทศวรรษ 2520 - 2530 เป็นต้น

ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2549 - 2552 เมื่อสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทยได้จัดโครงการจิตเวชสัญจร เพื่อไปพบปะกับสมาชิกของสมาคมในต่างจังหวัด จึงได้ถือโอกาสดังกล่าวร่วมกับจิตแพทย์ในจังหวัดนั้นๆ จัดกิจกรรมที่เรียกว่า “จิตเวชนำรู้สู่ประชาชนสัญจร” ขึ้นโดยหมุนเวียนไปตามจังหวัดในภูมิภาคต่างๆ เมื่อเข้าสู่ยุคดิจิทัล ตั้งแต่ พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา จึงได้มีการเผยแพร่ความรู้ผ่านช่องทางสื่อ online อื่นๆ เช่น เว็บไซต์ของสมาคมจิตแพทย์ฯ (www.psychiatry.or.th), Facebook Page: สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย เป็นต้น

สำหรับหัวข้อการให้ความรู้กับประชาชนมีหลากหลาย และสัมพันธ์กับวันสำคัญทางด้านจิตเวชศาสตร์และสุขภาพจิต เช่น วันไบโพลาร์โลก (30 มีนาคม) วันป้องกันการฆ่าตัวตายโลก (10 กันยายน) วันสุขภาพจิตโลก (10 ตุลาคม) โดยเฉพาะวันไบโพลาร์โลกที่ผู้สนับสนุนในฐานะสมาชิกของสมาคมจิตแพทย์ฯ เป็นผู้ริเริ่มเสนอให้ขึ้นและสมาคมจิตแพทย์ฯ ได้ร่วมกับชมรมต่างๆ จัดกิจกรรมวันไบโพลาร์โลกขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2557 ณ โรงแรมเซอราตันแกรนด์ สุขุมวิท กรุงเทพฯ หลังจากนั้นกิจกรรมเนื่องในวันไบโพลาร์โลกนี้ก็มีการจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยความร่วมมือของสมาคมจิตแพทย์ฯ กับชมรมสุขภาพจิต⁴ และเป็นต้นแบบให้มีการจัดกิจกรรมวันไบโพลาร์โลกในประเทศต่างๆ อีกหลายประเทศ

4. อื่นๆ

- 4.1 เสนอกระทรวงสาธารณสุขให้เพิ่มเงินพิเศษแก่จิตแพทย์ผู้ทำงานส่วนภูมิภาคของกระทรวงสาธารณสุขตั้งแต่ พ.ศ. 2522 ซึ่งมีผลให้จิตแพทย์ผู้ปฏิบัติราชการในโรงพยาบาลต่างจังหวัดได้รับเงินเพิ่มพิเศษคนละ 1,500 บาทต่อเดือน ในช่วงเวลาหนึ่ง
- 4.2 ส่งเสริมกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย เช่น จัดพิธีรดน้ำสังกรานต์จิตแพทย์อาวุโสในเดือนเมษายน เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2528 เป็นต้นมา
- 4.3 ในปีประมาณ พ.ศ. 2537 สมาคมจิตแพทย์ฯ ได้ริเริ่มให้มีงานเลี้ยงแสดงความยินดีแก่แพทย์ประจำบ้าน

ตารางที่ 6 ชื่อบทความ ชื่อผู้นิพนธ์ของวารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 ฉบับผนวก 1

ชื่อผู้นิพนธ์	ชื่อบทความ (ภาษาไทย)	ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ)	เลขหน้าของวารสาร
Pedro Ruiz	ประวัติของจิตเวชศาสตร์ ในอเมริกา : ประเด็นเรื่องสมาคม จิตแพทย์อเมริกัน	History of Psychiatry in America: An American Psychiatric Association Perspective	7S - 13S
พิเชษฐ อุดมรัตน์	ประวัติจิตเวชศาสตร์ ในประเทศไทย	History of Psychiatry in Thailand	14S - 21S
Linda Cottler	การใช้ยา การใช้ยาผิดแผน และการ พึ่งพิงยาในอเมริกา : แนวโน้มข้อ จำกัดและแนวคิดเพื่อการศึกษา ในอนาคต	Drug Use, Abuse and Dependence in the United States: Trends, Limitations and Ideas for Future Studies	22S - 23S
สาวิตรี อักษรณักรชัย, อภิรักษ์ อร่ามรัตน์, อุษณีย์ พึ่งปาน, มานพ คณะโต, นพดล กรรณิกา, อาภา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา	สถานการณ์ปัญหาจาก สารเสพติดของประเทศไทยใน ปัจจุบัน	Current Situation of Substance-Related Problems in Thailand	24S - 36S
Jose E. De la Gandara Sibila	จิตเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ : ภาวะสมอง เสื่อม อัลไซเมอร์ และความผิดปกติ ที่เกี่ยวข้องในศตวรรษที่ 21	Geriatric Psychiatry: Alzheimer's Dementia and Related Disorders in the 21 st Century	37S - 38S
ณหทัย วงศ์ปการณีย์	จิตเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ ในประเทศไทย	Geriatric Psychiatry in Thailand	39S - 46S

ที่สอบบอริตเสร็จสิ้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเย็นวันพุธ สัปดาห์ที่ 2 หรือ 3 ของเดือนมิถุนายน ก่อนที่จะมีการประชุมตัดสินผลการสอบในเช้าวันรุ่งขึ้น ซึ่งเป็นวันหยุดสุดสัปดาห์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 สมาคมจิตแพทย์ได้เรียกงานนี้ว่า APEC Night โดยย่อมาจาก A Psychiatric Edutainment and Congratulation Night เนื่องจากในปีก่อนหน้า คือ ปี พ.ศ. 2546 ประเทศไทยได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม APEC ย่อมาจาก Asia Pacific Economic Cooperation ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร และสมาคมจิตแพทย์ฯ ได้จัด APEC Night ต่อเนื่องมาเป็นประจำทุกปีแบบ on-site meeting ยกเว้นในช่วงที่มีการระบาดของโรค COVID-19 ที่จัดให้มีการแนะนำตัวจิตแพทย์ที่สำเร็จการศึกษา และสถานที่ที่จะไปปฏิบัติงานผ่านทางระบบ Zoom meeting แทน

4.4 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 สมาคมจิตแพทย์ฯ ได้เชิญจิตแพทย์ด้วยการคัดเลือกให้มีจิตแพทย์ดีเด่นใน 3 สาขา คือ สาขาความเป็นครู สาขางานวิจัย และสาขาอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมแก่วงการจิตเวช และมีการคัดเลือกพร้อมมอบรางวัลเป็นโล่เกียรติยศให้กับจิตแพทย์ดีเด่นทุกๆ 2 ปี ในการประชุมวิชาการประจำปีจิตเวชศาสตร์ไทย แต่บางปีก็ไม่ได้มีจิตแพทย์ดีเด่นครบทั้ง 3 สาขา ขึ้นกับคณะกรรมการคัดเลือกในปีนั้นๆ จะเป็นผู้พิจารณาโดยไม่ได้มีการเปิดรับสมัคร และผู้ได้รับการคัดเลือกให้เป็นจิตแพทย์ดีเด่นจะต้องได้รับความเห็นชอบแบบเห็นพ้องต้องกันทั้งหมด (consensus) จากคณะกรรมการทุกคน ต่อมาในปี พ.ศ. 2556 สมาคมจิตแพทย์ฯ ได้เพิ่มรางวัลอีก 1 สาขา คือ สาขาจิตแพทย์รุ่นเยาว์ดีเด่น ได้แสดงรายชื่อของจิตแพทย์ดีเด่นในสาขาต่างๆ ของสมาคมจิตแพทย์ฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 จนถึง พ.ศ. 2566 ไว้ใน**ตารางที่ 7**

ตารางที่ 7 รายชื่อของจิตแพทย์ดีเด่นในสาขาต่างๆ ของสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2566

ปี (พ.ศ.)	สาขาของรางวัลที่ได้รับ	ชื่อ-สกุล
2538	สาขาความเป็นครู	ศ.พญ.วัฒน์เพ็ญ บุญประกอบ
	สาขางานวิจัย	รศ.นพ.สุชาติ พหลภาคย์
	สาขาอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมแก่วงการจิตเวช	ไม่มีข้อมูลจากการสืบค้น
2540	สาขาความเป็นครู	พ.ท.อรุณ เซวานาคัย
	สาขางานวิจัย	รศ.พญ.อัมพร โอตระกูล
	สาขาอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมแก่วงการจิตเวช	พญ.สุพัฒนา เดชาดิวงค์ ณ อยุธยา
2542	สาขาความเป็นครู	ไม่มีข้อมูลจากการสืบค้น
	สาขางานวิจัย	รศ.พญ.อุมาพร ตรังคสมบัติ
	สาขาอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมแก่วงการจิตเวช	ไม่มีข้อมูลจากการสืบค้น
2544	สาขาความเป็นครู	ศ.นพ.จำลอง ดิษยวณิช
	สาขางานวิจัย	รศ.นพ.พิเชฐ อุดมรัตน์
	สาขาอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมแก่วงการจิตเวช	รศ.นพ.ณรงค์ สุภัทรพันธ์
2546	สาขาความเป็นครู	พญ.สุพัฒนา เดชาดิวงค์ ณ อยุธยา
	สาขางานวิจัย	ไม่มีข้อมูลจากการสืบค้น
	สาขาอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมแก่วงการจิตเวช	นพ.เกษม ตันติผลาชีวะ
2548	สาขาความเป็นครู	ศ.นพ.สมภพ เรืองตระกูล
	สาขางานวิจัย	ไม่มีข้อมูลจากการสืบค้น
	สาขาอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมแก่วงการจิตเวช	ไม่มีข้อมูลจากการสืบค้น
2550	สาขาความเป็นครู	ศ.คลินิก พญ.อรพรรณ ทองแดง
	สาขางานวิจัย	ศ.นพ.มานิต ศรีสุรภานนท์
	สาขาอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมแก่วงการจิตเวช	รศ.นพ.มานิช หล่อตระกูล
2552	สาขาความเป็นครู	ศ.พญ.นงพาง ลัมสุวรรณ
	สาขางานวิจัย	ศ.พญ.สาวิตรี อักษรนางค์กรชัย
	สาขาอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมแก่วงการจิตเวช	พ.ต.วีระ เชื้อศิริกุล
2554	สาขาความเป็นครู	ผศ.นพ.สุขเจริญ ตั้งวงษ์ไชย
	สาขางานวิจัย	รศ.พญ.สุวรรณภา อรุณพงศ์ไพศาล
	สาขาอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมแก่วงการจิตเวช	พญ.พรรณพิมล วิบุลากร
2556	สาขาความเป็นครู	ศ.เกียรติคุณ นพ.สมพร บุษราทิจ
	สาขางานวิจัย	รศ.พญ.ณทัย วงศ์ปการันย์
	สาขาอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมแก่วงการจิตเวช	ศ.นพ.พิเชฐ อุดมรัตน์
	จิตแพทย์รุ่นเยาว์ดีเด่น	พญ.สิริประภา พงนะแก้ว

ตารางที่ 7 รายชื่อของจิตแพทย์ดีเด่นในสาขาต่างๆ ของสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 – 2566 (ต่อ)

ปี (พ.ศ.)	สาขาของรางวัลที่ได้รับ	ชื่อ-สกุล
2558	สาขาความเป็นครู	รศ.นพ.ณรงค์ สุภัทรพันธ์
	สาขางานวิจัย	รศ.นพ.ณรงค์ มณีทอง
	สาขาอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมแก่วงการจิตเวช	นพ.ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์
	จิตแพทย์รุ่นเยาว์ดีเด่น	พญ.บุญศิริ จันศิริมงคล
2560	สาขาความเป็นครู	นพ.เกษม ตันติผลาชีวะ
	สาขางานวิจัย	ศ.นพ.ทินกร วงศ์ปการันย์
	สาขาอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมแก่วงการจิตเวช	พญ.สมรัก ชูวานิชวงศ์
	จิตแพทย์รุ่นเยาว์ดีเด่น	นพ.เอี่ยมสรวิ มินทรศักดิ์
2562	สาขาความเป็นครู	รศ.นพ.อัมพล สุอำพัน
	สาขางานวิจัย	รศ.พญ.นุรณี กาญจนถวัลย์
	สาขาอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมแก่วงการจิตเวช	นพ.ปริทรรศ ศิลปกิจ
	จิตแพทย์รุ่นเยาว์ดีเด่น	นพ.พฤทธิ์ ทองเพ็ญจันทร์
2564	สาขาความเป็นครู	ผศ.นพ.พนม เกตุมาน
	สาขางานวิจัย	ศ.นพ.รณชัย คงสกนธ์
	สาขาอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมแก่วงการจิตเวช	นพ.ประเวช ตันติพิวัฒนสกุล
	จิตแพทย์รุ่นเยาว์ดีเด่น	พญ.ณัฐวรรตต์ เอนกวิทย์
2566	สาขาความเป็นครู	ศ.เกียรติคุณ นพ.พิเชฐ อุ่มรัตน์
	สาขางานวิจัย	ศ.พญ.เบญจลักษณ์ มณีทอง
	สาขาอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมแก่วงการจิตเวช	พญ.ดวงตา ไกรภัสสรพงษ์
	จิตแพทย์รุ่นเยาว์ดีเด่น	นพ.อภิศักดิ์ วิทยานุกุลลักษณ์

4.5 ตรวจประเมินและให้คำแนะนำผู้ป่วยจิตเวชคนไทยที่ไปอาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่น โดยโครงการนี้ สมาคมจิตแพทย์ฯ ได้จัดให้มีขึ้นในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2548 ด้วยความคิดริเริ่มของ รศ.นพ.รณชัย คงสกนธ์ คณะกรรมการอำนวยการสมาคมจิตแพทย์ฯ ในขณะนั้น ร่วมกับ ท่านทูตกษิต ภิรมย์ จัดส่งจิตแพทย์ไทยครั้งละ 2 คน เพื่อไปตรวจประเมินดังกล่าวอยู่ที่กรุงโตเกียว เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ติดต่อกันหลายเดือน ผลสำเร็จจากโครงการนี้ทำให้กระทรวงการต่างประเทศได้ขอความร่วมมือจากกรมสุขภาพจิต จัดส่งจิตแพทย์ไปช่วยเหลือผู้ป่วยจิตเวชคนไทยในหลายประเทศของทวีปยุโรปในเวลาต่อมา

4.6 สนับสนุนให้จิตแพทย์รุ่นเยาว์ได้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นในการทำวิจัยให้สำเร็จลุล่วง สมาคมจิตแพทย์ฯ จึงได้จัดให้มีโครงการ Mentor and Mentee Program หรือ M&M Program ขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2549 - 2552 จากนั้นสมาคมจิตแพทย์ฯ ได้มอบทุนให้จิตแพทย์รุ่นเยาว์ไปเสนอผลงานวิจัยดังกล่าวในการประชุม WCP ด้วยความสนับสนุนส่วนหนึ่งจากทาง WPA โดยจิตแพทย์คู่แรกที่ไปได้ไปเสนอผลงานวิจัยแบบโปสเตอร์ในการประชุม WCP พ.ศ. 2551 ณ กรุงปราก สาธารณรัฐเช็ก คือ พญ.ศิริณา ศรีทาทาพิสิฐ และ พญ.ทัตกมล พรหมมา

- 4.7 สนับสนุนให้จิตแพทย์รุ่นเยาว์ได้ไปดูงานและฝึกอบรมระยะสั้นในต่างประเทศ คนละ 4 สัปดาห์ ณ University of Melbourne ประเทศออสเตรเลีย และ University of Toronto ประเทศแคนาดา ในช่วงปี พ.ศ. 2549 - 2552 ตัวอย่างของจิตแพทย์รุ่นเยาว์ที่ได้ทุนนี้ เช่น รศ.พญ.ศิริจิต สุทธิจิตต์, รศ.พญ.พรจิรา บริวัชรากุล และ พญ.อุมาฉน พวงทอง เป็นต้น
- 4.8 สนับสนุนให้สมาชิกของสมาคมจิตแพทย์ฯ ที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันรวมตัวกันเป็นชมรมที่อยู่ภายใต้สมาคมจิตแพทย์ฯ⁵ เช่น ชมรมจิตเวชศาสตร์ผู้สูงอายุและประสาทจิตเวชศาสตร์ไทย ชมรมความผิดปกติทางอารมณ์แห่งประเทศไทย ชมรมจิตเวชศาสตร์การเสพติดแห่งประเทศไทย ชมรมจิตเวชศาสตร์การรับปรึกษาในผู้ป่วยทางกาย เป็นต้น โดยมีข้อมูลยืนยันว่าที่ประชุมคณะกรรมการอำนวยการสมาคมจิตแพทย์ฯ ได้มีมติรับรองชมรมจิตเวชศาสตร์ผู้สูงอายุและประสาทจิตเวชศาสตร์ไทย เมื่อเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2552⁶ ส่วนชมรมจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่นแห่งประเทศไทย ซึ่งก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2529 และอยู่ภายใต้ราชวิทยาลัยจิตแพทย์ฯ นั้น ได้ย้ายมาอยู่ภายใต้สมาคมจิตแพทย์ฯ ในปี พ.ศ. 2565
- อนึ่งยังมีชมรมของจิตแพทย์ที่รวมตัวกันเอง ซึ่งแม้จะไม่ได้อยู่ภายใต้สมาคมจิตแพทย์ฯ แต่ก็ได้ร่วมกิจกรรมกับสมาคมอย่างใกล้ชิด เช่น ชมรมจิตแพทย์ภาคใต้ ซึ่งก่อตั้งเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2544 และได้เป็นผู้จัดงานจิตเวชสัญจรภาคใต้ให้กับสมาคมจิตแพทย์ฯ และราชวิทยาลัยจิตแพทย์ฯ ในปี พ.ศ. 2553, 2554, 2556 และ 2558 นอกจากนี้ยังมีชมรมจิตแพทย์ สป. ซึ่งเป็นกลุ่มจิตแพทย์ที่ทำงานในโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2562 อีกด้วย
- 4.9 สนับสนุนให้สมาชิกของสมาคมจิตแพทย์ฯ ที่มีศักยภาพได้ไปเป็นผู้บริหารองค์กรทางจิตเวชศาสตร์และหรือสุขภาพจิตในระดับนานาชาติ โดยสมาชิกของสมาคมจิตแพทย์ฯ คนแรกที่ได้เป็น President ของ World Federation of Mental Health (WFMH) คือ ศ.นพ.ฝน แสงสิงแก้ว หลังจากนั้นก็ได้มีสมาชิกคนอื่นๆ ของสมาคมที่ได้ไปดำรงตำแหน่งในคณะผู้บริหารขององค์กรระดับนานาชาติอีกหลายคน ดังแสดงในตารางที่ 8

วิจารณ์

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าภายหลังการยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งเป็นสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2496 แล้ว แต่กว่าจะได้มีนายกสมาคมจิตแพทย์ฯ และคณะกรรมการอำนวยการสมาคมจิตแพทย์ฯ ชุดแรก ก็เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2499 โดยมี ศ.นพ.ฝน แสงสิงแก้ว เป็นนายกสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทยเป็นคนแรกเมื่อปี พ.ศ. 2499 - 2501 และต่อมาท่านได้รับเลือกให้กลับมาดำรงตำแหน่งซ้ำอีกครั้งเป็นสมัยที่ 2 เมื่อปี พ.ศ. 2513 - 2514

เมื่อดูจาก พ.ศ. 2499 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2566) พบว่ามีการดำรงตำแหน่งของนายกสมาคมจิตแพทย์ฯ ทั้งสิ้น 32 วาระ โดยใน 30 วาระแรก นายกสมาคมจิตแพทย์ฯ และคณะกรรมการอำนวยการสมาคมจิตแพทย์ฯ จะดำรงตำแหน่งวาระละ 2 ปี แต่ต่อมาได้มีการเสนอขอรับรองมติจากสมาชิกของสมาคมจิตแพทย์ฯ ในที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี ในปี พ.ศ. 2560 ขอปรับเปลี่ยนเป็นวาระละ 4 ปี

ในจำนวนนายกสมาคม 20 คนนั้น พบว่าเป็นเพศชาย 18 คน (ร้อยละ 90) เพศหญิง 2 คน (ร้อยละ 10) เป็นจิตแพทย์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล 18 คน (ร้อยละ 90) ปฏิบัติงานในต่างจังหวัด 2 คน (ร้อยละ 10) แบ่งเป็นภาคใต้ 1 คน และภาคเหนือ 1 คน ตามลำดับ เมื่อแบ่งประเภทของสถานที่ปฏิบัติงานออกเป็นโรงเรียนแพทย์หรือสถาบันฝึกอบรม พบว่า มี 11 คน (ร้อยละ 55) ที่เหลือปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลจิตเวชหรือกรมสุขภาพจิตอีก 9 คน (ร้อยละ 45)

ในจำนวนนายกสมาคมจิตแพทย์ฯ 20 คนนั้น มีผู้ดำรงตำแหน่ง 3 วาระเพียงแค่นั้นคนเดียว ที่เหลือดำรงตำแหน่งคนละ 2 วาระ มี 10 คน และดำรงตำแหน่งเพียงวาระเดียวอีก 9 คน

ในส่วนของกิจกรรมของสมาคมจิตแพทย์ฯ พบว่า ได้มีพัฒนาการเพิ่มกิจกรรมหลากหลายกิจกรรมมากขึ้นกว่าในอดีต ทั้งกิจกรรมเพื่อสมาชิกและกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้สู่ประชาชน กล่าวโดยสรุปกิจกรรมของสมาคมจิตแพทย์ฯ ในระยะแรกของการก่อตั้ง ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมด้านวิชาการสาขาจิตเวชศาสตร์ และสุขภาพจิตโดยรวม ต่อมาในปัจจุบันกิจกรรมวิชาการสำหรับสมาชิกจะเป็นความรู้เชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับโรคหรืออนุสาขาต่างๆ มากขึ้น เนื่องจากได้มีชมรมต่างๆ เกิดขึ้นหลายชมรมที่อยู่ภายใต้ความสนับสนุนของสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย⁵ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสมาคมจิตแพทย์ฯ ผลแห่งการพัฒนาวิชาการและความร่วมมือกับสถาบันและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 8 รายชื่อสมาชิกสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ที่ได้เป็นผู้บริหารขององค์กรจิตเวชศาสตร์หรือสุขภาพจิตระดับนานาชาติ

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่งบริหาร	องค์กร	ช่วงปีที่ดำรงตำแหน่ง
ศ.นพ.ฝน แสงสิงแก้ว	President	WFMH	2505 - 2506
พ.อ.อรุณ เซาวนาศัย	President	AFPMH	2528 - 2530
ผศ. (พิเศษ) นพ.อัคร ทศนาญชลี	Executive Committee	WAPR	2529 - 2532
นพ.ชูเกียรติ ปานปรีชา	President	AFPMH	2538 - 2540
ศ.นพ.พิเชฐ อุดมรัตน์	President	AFPMH	2549 - 2551
ศ.นพ.พิเชฐ อุดมรัตน์	President	AFPA	2556 - 2558
ศ.นพ.พิเชฐ อุดมรัตน์	President	PRCP	2559 - 2561
ศ.นพ.พิเชฐ อุดมรัตน์	President	ACSR	2560 - 2562
ศ.นพ.พิเชฐ อุดมรัตน์	Vice President	ISBD	2559 - 2560
ศ.นพ.พิเชฐ อุดมรัตน์	Vice President	WAPR	2561 - 2564, 2565 - 2568
ศ.นพ.พิเชฐ อุดมรัตน์	Board Member (ZR)	WPA	2563 - 2566
นพ.ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์	Board Member (SF)	AFPA	2556 - 2558
ศ.ดร.พญ.สาวิตรี อึ้งนางค์กรชัย	President	APSAAR	2562 - 2566
ผศ.นพ.พนม เกตุมาน	President	ASCAPAP	2563 - 2565
ผศ.พญ.กมลพร วรรณฤทธิ์	Board Member (SF)	AFPA	2565 - 2567
รศ.พญ.ชนกานต์ ชัชวาลา	Board of Directors	PRCP	2564 - 2566, 2566 - 2568
ศ.นพ.ชวนนท์ ชาญศิลป์	Board Member (ZR)	WPA	2566 - 2569

หมายเหตุ :

ACSR	ย่อมาจาก	Asian College of Schizophrenia Research
AFPA	ย่อมาจาก	Asian Federation of Psychiatric Associations
AFPMH	ย่อมาจาก	ASEAN Federation for Psychiatry and Mental Health
APSAAR	ย่อมาจาก	Asia Pacific Society for Alcohol and Addiction Research
ASCAPAP	ย่อมาจาก	Asian Society of Child and Adolescent Psychiatry and Allied Professions
ISBD	ย่อมาจาก	International Society for Bipolar Disorders
PRCP	ย่อมาจาก	Pacific Rim College of Psychiatrists
SF	ย่อมาจาก	Secretary for Finance
WAPR	ย่อมาจาก	World Association for Psychosocial Rehabilitation
WFMH	ย่อมาจาก	World Federation for Mental Health
WPA	ย่อมาจาก	World Psychiatric Association
ZR	ย่อมาจาก	Zonal Representative

ทั้งประเทศไทยและต่างประเทศในด้านต่างๆ ย่อมตกอยู่กับประชาชนในที่สุด และทำให้สุขภาพจิตรวมทั้งคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทยทั้งปวงดีขึ้นด้วย

ต่อมาเมื่อมีวิทยาลัยจิตแพทย์แห่งประเทศไทย แล้วเป็นราชวิทยาลัยจิตแพทย์แห่งประเทศไทยในที่สุดนั้น ราชวิทยาลัยจิตแพทย์ฯ ได้รับผิดชอบดูแลการประชุมวิชาการประจำปีจิตเวชศาสตร์ไทย รวมทั้งงานทางด้านการศึกษาอบรมและการประเมินสถาบัน การรับรองหลักสูตรการฝึกอบรมฯ การจัด workshop ให้แพทย์ประจำบ้านเป็นหลัก ส่วนงานวิชาการด้านอื่นๆ ทางสมาคมจิตแพทย์ฯ ยังคงมีบทบาทอยู่ โดยเฉพาะการจัดทำวารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย

เมื่อมองย้อนกลับไปใน 70 ปี ที่ผ่านมา จะเห็นว่าสมาคมจิตแพทย์ฯ ได้มีพัฒนาการอย่างก้าวหน้ามาโดยตลอด จึงเป็นองค์กรหนึ่งที่สร้างความภาคภูมิใจให้กับสมาชิกและยังคุณประโยชน์ให้กับประชาชนคนไทย ด้วยการประสานร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ ทางด้านจิตเวชศาสตร์และสุขภาพจิต เช่น ราชวิทยาลัยจิตแพทย์แห่งประเทศไทย และกรมสุขภาพจิต เป็นต้น นับจากนี้ต่อไปจึงเชื่อได้ว่า สมาคมจิตแพทย์ฯ จะยังคงมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เพื่อยังคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติและประชาชน สมดังเจตนารมณ์ของคณาจารย์จิตแพทย์อาวุโสที่ได้ร่วมกันก่อตั้งสมาคมจิตแพทย์ฯ นี้ขึ้นเมื่อ 70 ปีก่อน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้นิพนธ์ขอขอบคุณ คณาจารย์จิตแพทย์และบรรณารักษ์ที่ได้ช่วยสืบค้นและหรือยืนยันข้อมูลที่ปรากฏในตารางต่างๆ ดังรายนามต่อไปนี้ ศ.เกียรติคุณ พญ.วัฒน์เพ็ญ บุญประกอบ, พล.ท.วีระ เชื้องศิริกุล, นพ.เกษม ตันติผลาชีวะ, นพ.ธีระ ลีลานันทกิจ, ศ.พญ.อุมาพร ตรังคสมบัติ, พล.ร.ต.วสิน บำรุงชีพ, ศ.นพ.รณชัย คงสกนธ์, ศ.นพ.ชวรินทร์ ชาญศิลป์ และบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จพระยาอภัย 2 คน คือ นางชัจฉิภา เมธีวรกุลกิจ และ น.ส.ชนก สมอิน้อย มา ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

1. สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. ประวัติของสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย (สืบค้นจาก <https://psychiatry.or.th/home/index.php/smakhm-citphaethy-haeng-prathesthiy/history> เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2566)
2. พิเชฐ อุดมรัตน์. สหพันธ์เพื่อจิตเวชศาสตร์และสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. 2551; 53(4): 335-41.
3. รายงานการประชุมคณะกรรมการอำนวยการสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 6-2549 วันที่ 13 กันยายน 2549 ณ ห้องประชุม 2 ชั้น 2 ตึกอำนวยการโรงพยาบาลศรีธัญญา. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. 2550; 52(1): 86-91.
4. พิเชฐ อุดมรัตน์. หนึ่งทศวรรษวันไปโพลาไรโลก: เริ่มต้นที่ประเทศไทยแล้วกระจายไปทั่วโลก. วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย. 2567; 32(1) ตอบริบทตีพิมพ์ เมื่อวันที่ : 2 กุมภาพันธ์ 2567
5. Wannarit K, Pukrittayakamee P, Udomratn P. Current status of psychiatric care in Thailand. Taiwanese J Psychiatry 2023; 37: 103-12.
6. พิเชฐ อุดมรัตน์. พัฒนาการของจิตเวชศาสตร์ผู้สูงอายุในประเทศไทย. วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย. 2566; 31(4): 250-61.